

FOTGÄNGARNAS FÖRENING - FOT

Låt kommunerna betala halkolyckorna

Alldeles för många fotgängare skadas till följd av dålig halkbekämpning. Det beror på ett systemfel. Besparingar hos väghållarna dyker upp som rehabiliteringskostnader i vårdsektorn. Det är nämligen väghållarna som svarar för vinterväghållning medan landstingen drabbas av vårdkostnaderna. Därför måste systemet ändras så att landstingen kan debitera väghållarna för kostnader orsakade av dålig vinterväghållning.

Ju mer väghållarna sparar in på halkbekämpning desto större blir landstingens vårdkostnader. Väghållarna drabbas inte av konsekvenserna. Tvärtom, att spara in på kostnader för väghållningen uppskattas av dem som svarar för finansieringen. Det är samma sak som med alla andra kostnadsbesparingar där den egna budgeten inte berörs av konsekvenserna.

Men kostnaderna försvinner inte. De ändrar bara form. Och dyker upp hos landstingen i form av ökade vårdkostnader för halkans offer.

Tusentals skadade

Jämfört med andra trafikantgrupper är det fotgängare som drabbas av flest singelolyckor, alltså fallolyckor. De är fler än alla cyklister som skadas i omkullkörningar och mer än dubbelt så många som singelolycksskadade bilister.

Det framgår av två rapporter, den ena från Region Skåne¹ och den andra från

Väg- och transportforskningsinstitutet, VTI².

Vanliga skador är frakturer på handled, axel, armar, höft, lårben, knä. Inre skullskador förekommer också med svåra konsekvenser. Till allt lidande tillkommer att sådana skador är väldigt vårdkrävande. Kostnaderna för en allvarlig skada kan uppgå till ett par miljoner kronor.

27 000 i hela landet

Problemet storlek har länge varit okänt i bredare kretsar. Det beror på att trafikolycksrapporteringen grundats på uppgifter från polisen. Där finns inte fallolyckorna med eftersom inget fordon är inblandat. Det är först nu, när trafikolycksstatistiken också tar in uppgifter från sjukvården, som vi fått en bild av hur stort problemet är i verkligheten.

År 2010 halkade nästan 27 000 fotgängare omkull på grund av snö eller is så att de behövde söka sjukhusvård. Detta enligt aktuella uppgifter från Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap, MSB. En femtedel av de skadade behövde läg-

¹ Fotgängarnas singelolyckor i Skåne. STRADA information 2011. Lunds Tekniska Högskola, Transportstyrelsen & Region Skåne.

² Skadade fotgängare – kostnad för fotgängarskador jämfört med vinterväghållningskostnader. VTI rapport 735/2012.

gas in på sjukhus för fortsatt vård. Av dessa inträffade nästan 30 procent på så kallat vägtransportområde, alltså trottoarer, gångbanor, gator och liknande.

Fyra gånger högre kostnader för skadorna än halkbekämpningen

Mer än dubbelt så många skadas vintermånaderna november-mars som under resten av året. Detta kan kopplas till hur vinterväghållningen sköts och hur stora resurser som läggs på halkbekämpningen.

Det visar sig, vilket är uppseendeväckande, att kostnaderna för fotgängare som skadats vid is- eller snöväglag är betydligt högre än kostnaden för hela vinterväghållningen.

Det är ingen liten skillnad. Den samhällsekonomiska kostnaden är *minst fyra gånger större* än den totala kostnaden för vinterväghållningen.

Inga incitament för väghållarna

Det är lätt att förstå det lönsamma i att satsa på bättre vinterväghållning. Men frågan är hur det ska ske när kommunerna inte berörs av stora kostnaderna för halkoffren. Det finns inga större ekonomiska incitament. Tvärtom, kommunen tjänar på att hålla vinterväghållningen på lägsta möjliga nivå.

Låt landstingen debitera vårdkostnaderna

En modell är därför att debitera landstingens vårdkostnader på kommunerna. Tekniskt kan det ske på ett enkelt sätt. Debiteringen kan avgränsas till det antal singelolyckor vintertid som ligger över genomsnittet sommartid.

Ett annat sätt är att gå direkt på olycksuppgifterna. I det nya olycksstatistiska systemet STRADA finns en kod för väglaget, ifall det varit is/snö vid olyckstillfället. Dessa olyckor kan särredovisas med skador och vårdkostnader. Den summan

bör landstingen debitera kommunerna, och detta oavsett om kommunen snöröjer gångbanorna i egen regi eller överlätit det till fastighetsägarna.

Den bästa lösningen är förmodligen en kombination av båda modellerna så att debiteringen hamnar på rätt nivå, inte för mycket men heller inte för lite.

Vitalisera vinterväghållningen

Alltså, låt kommunerna betala konsekvenserna av dålig vinterväghållning.

Det är ett systemskifte som avsevärt kommer att vitalisera väghållarnas ambitioner för då blir bra halkbekämpning lönsam.

Landstingen skulle inte längre tvingas använda sina vårdresurser på onödiga halkskador.

Men till slut är det främst fotgängarna som får den största vinsten – att slippa ofta månadslånga rehabiliteringar till följd av undermålig halkbekämpning. Och att kunna röra sig till fots på ett tryggt och säkert sätt även då det är vinterväglag.

Sonja Forward
Styrelseordförande FOT
sonja.forward@vti.se

Krister Spolander
Styrelseledamot FOT
krister@spolander.se